

BS/4/2014

WIEŚ POLSKA – STEREOTYPY

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Największej części Polaków wieś kojarzy się z piękną przyrodą oraz wolniejszym i zdrowszym trybem życia. Co siódmy badany (14%) zwraca uwagę na specyficzne problemy, z którymi boryka się ludność wiejska. Postrzeganie wsi przez pryzmat trudów życia i ciężkiej pracy jest częstsze wśród respondentów z największych aglomeracji, osób lepiej wykształconych i sytuowanych.
- ▶ Od roku 1993 powiększyła się grupa badanych dostrzegających różnice między ludnością wiejską i miejską. Obecnie, inaczej niż dwadzieścia lat temu, ankietowani przeświadczeni o ich istnieniu przeważają nad osobami sądzącymi, że mieszkańcy wsi i miast są tacy sami.
- ▶ Na przestrzeni dwudziestu lat istotnie ubyło respondentów przekonanych, że osoby przenoszące się ze wsi do miasta starają się ukryć swoje pochodzenie.
- ▶ Prawie trzy piąte badanych deklaruje, że gdyby mogli wybrać sobie miejsce do życia, woleliby mieszkać na wsi niż w mieście. Gotowość zmiany miejsca zamieszkania wyraża aż dwie piąte mieszkańców miast.

W ostatnich miesiącach przyglądaliśmy się polskiej wsi. Analizie poddaliśmy różne wymiary codzienności – począwszy od elementów stylu życia i obyczajowości, przez kwestie światopoglądowe i religijne, po preferencje polityczne. Prześledziliśmy wieloletnie trendy sugestywnie ilustrujące zmiany zachodzące na wsi w kolejnych latach. Próbowaliśmy wreszcie odpowiedzieć na pytanie, jaka jest wieś obecnie. Czy ludność wiejska jest jednolita, czy zróżnicowana? Czy tworzy koherentną całość, czy może pewne linie podziału – wyznaczone chociażby przez pochodzenie i charakter wykonywanej pracy – są źródłem różnic co najmniej równie głębokich jak te obserwowane między wsią a miastem?

Niniejsze opracowanie¹ uzupełnia całą serię o spojrzenie z innej, bo subiektywnej perspektywy. Komunikat ma informować nie o tym, jak jest w rzeczywistości, lecz o tym, jak myślimy, że jest. Zamiast stanu faktycznego, odkryje stereotyp wsi. Ukaże, z czym kojarzą się obszary wiejskie i żyjąca tam ludność oraz czy Polacy wstydzą się mieszkania na wsi.

SKOJARZENIA

Myśląc o wsi, gros ankietowanych (41%) wyobraża sobie niczym nieskażoną przyrodę – naturalny krajobraz, szum drzew i śpiew ptaków. Dużej części respondentów obszary wiejskie kojarzą się z ciszą (23%) i spokojem – wakacyjnym odpoczynkiem od obowiązków, ale też ogólnie wolniejszym tempem życia, harmonią i poczuciem stabilizacji (50%). Jednej piątej badanych słowo „wieś” przywodzi na myśl rozległe tereny – komfortową przestrzeń życiową, wolność i prywatność (18%). Dla niektórych obszary wiejskie to przede wszystkim świeża i zdrowa żywność (6%) lub, do pewnego stopnia z tym związane, mniej kosztowne życie (2%). Na zażyłość relacji rodzinnych i sąsiedzkich – niespotykane nigdzie indziej

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (282) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–14 listopada 2013 roku na liczącej 990 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

pokłady ludzkiej życzliwości i, z drugiej strony, brak anonimowości – zwraca uwagę 6% ankietowanych. Dla 2% respondentów wiejskie otoczenie jest symbolem bezpieczeństwa, z kolei u 1% wywołuje bardzo ogólne przyjemne skojarzenia.

Tabela 1

Z czym kojarzy się Panu(i) wieś?	w procentach
SIELSKI OBRAZ WSI	78
Przyroda, nieskażone środowisko np. „z zapachem lasu”, „z pięknymi widokami”, „z krajobrazem”, „natura, piękno”, „lasy, sady, drzewa kwitnące”, „piękna przyroda”, „jezioro, grzyby, ryby”, „z zielenią”, „śpiew ptaków”, „nie ma spalin, jest czym oddychać”, „łono natury”, „słońce”, „świeże powietrze”, „bliżej natury”, „poszczególne pory roku są piękne i malownicze”, „z mroźną zimą i zaspami”, „czyste otoczenie”, „uroczno”	41
Cisza np. „cisza”, „brak hałasu”, „minimalne natężenie ruchu ulicznego”	23
Wolniejszy i zdrowszy tryb życia, harmonia, wypoczynek np. „odpoczynek”, „czas na spacer”, „czas płynie wolniej”, „relaks”, „więcej ruchu”, „mniej pracy”, „z ulgą i brakiem zabiegania”, „z mniejszym stresem”, „spokojne życie bez pośpiechu”, „harmonia”, „sielanka”, „spokój i stabilność”, „brak pogoni”, „ze spokojem i ucieczką od cywilizacji”, „święty spokój”, „zapomnienie”, „umiarkowany tryb życia”, „z bardziej ustabilizowanym życiem, mniej pokus, bodźców często zbędnych, ze zdrowszym życiem”, „bez wyścigu szczurów”, „możliwość relaksu po pracy, odprężenia”	50
Bezpieczeństwo np. „bezpieczeństwo dzieci”, „niższa przestępczość”, „większe bezpieczeństwo”	2
Świeża zdrowa żywność np. „trzymałbym sobie kurki, krówkę, miałbym swoje mleko”, „zdrowa żywność”, „ekologia”, „ekologiczne jedzenie”, „świeża żywność”, „ma się swoje produkty, nie ma chemii”, „własne warzywa i owoce”, „ciepłe mleko, ciepły chlebek”	6
Prosumpcja, mniejsze koszty życia, dostatek np. „mniejsze wydatki”, „samowystarczalność żywnościowa”, „wyżywienie”, „jest za darmo”, „z mniejszymi opłatami i tańszym utrzymaniem”, „niższe ceny”, „dobrobyt”, „z dostatkiem”	2
Przestrzeń życiowa, wolność, prywatność np. „z gospodarstwem, w którym sam o wszystkim decyduję”, „luz”, „brak sąsiadów za ścianą”, „swoje podwórko”, „swoboda życia”, „odizolowanie”, „własny plac, niezależność od współlokatorów”, „duża przestrzeń”, „własny ogródek”, „ogród, altana, nie ma zakazów”, „ma się kawałek ziemi”, „z prywatnością”, „z przestrzenią”, „z małą liczbą osób zamieszkałych na terenie”, „z samodzielnym mieszkaniem”, „z własnością”	18
Silne więzi międzyludzkie – zażyłość, życzliwość, brak anonimowości np. „serdeczność ludzi”, „brak anonimowości”, „wszyscy się znają i rozumieją”, „z otwartymi ludźmi”, „dobre relacje z ludźmi”, „kontakt z ludźmi”, „przyjemna atmosfera”, „lepsze więzy rodzinne”, „z dobrymi ludźmi”, „z silniejszą więzią społeczną”, „wszyscy wszystkich znają i chętnie sobie pomagają”, „z ciepłym rodzinnym”, „wszyscy się wtrącają”, „wszyscy wiedzą o wszystkim”, „z wesołością”	6
Pozytywne skojarzenia – ogólnie np. „ze wszystkim co najlepsze”, „jest dobrze na wsi”, „lepiej niż w mieście”	1

Na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte. Procenty nie sumują się do 100 ani w ramach szerszych kategorii odpowiedzi, ponieważ respondenci mogli wymienić wiele skojarzeń

Tabela 1 cd.

Z czym kojarzy się Panu(i) wieś?	w procentach
TRUDY ŻYCIA NA WSI	14
Niedogodności związane z prowadzeniem gospodarstwa i specyfiką pracy na roli np. „praca, praca, praca, 24 godziny na dobę, nie ma wolnych weekendów”, „brak urlopu”, „ciężka praca”, „ciężka praca od świtu do nocy”, „jest co robić dookoła domu”, „koszty ogrzewania”, „na wsi trzeba węgla, drzewa przynieść do ogrzewania, na wsi jest ciężka praca”, „z trudnymi warunkami pracy”, „z robotą”	6
Niedogodności związane z oddaleniem od miasta, ograniczonym dostępem do niektórych dóbr i wygod	8
– utrudniony dostęp do instytucji (kultury, sportu, oświaty, handlu, rozrywki, opieki zdrowotnej, opieki społecznej) np. „daleko wszędzie”, „ograniczony dostęp do dóbr kultury”, „brak dostępu do rozrywki”, „ograniczony dostęp do obiektów sportowych typu basen”, „brak dostępu do służby zdrowia”, „daleka odległość od sklepów”, „daleko do szkoły”, „brak placówek społecznych, handlowych”, „utrudniony dostęp do cywilizacji”, „do sklepu czy do lekarza trzeba mieć samochód”, „z nudą”, „z pustką, nic się nie dzieje”, „z samotnością”	5
– słabe skomunikowanie z miastem, uciążliwa komunikacja np. „kłopotliwe dojazdy”, „brak komunikacji”, „nie ma środków dojazdu”, „daleko do komunikacji”, „do sklepu czy do lekarza trzeba mieć samochód”, „zabite dechami”, „z dojazdem do pracy”	3
– mniejsze możliwości zatrudnienia np. „brak pracy”, „z bezrobociem”, „brak pracy na miejscu”, „z dojazdem do pracy”	2
– mniej udogodnień, trudniejsze życie, mniej możliwości – ogólnie np. „brak wygod”, „zacofanie”, „z brakiem lepszych perspektyw”, „z mniejszymi możliwościami”	2
PRACA NA ROLI np. „z pracą w polu”, „z dobrocią dla nas, gdyby nie wieś nie mielibyśmy co jeść”, „hodowla”, „z rolnictwem, zabudowaniami gospodarczymi”, „drób”, „obora”, „trzoda”, „gospodarstwo”, „z kosą, grabiami, zapachem obory”, „zboże, ziemniaki, pola uprawne”, „ze zbieraniem jabłek, koszeniem siana”, „agroturystyka”, „z brudnymi butami”, „ze swojskimi zapachami”	16
UBÓSTWO I PATOLOGIE SPOŁECZNE np. „z pijaństwem”, „bieda”	1
PODRÓŻ SENTYMENTALNA – WSPOMNIENIE DZIECIŃSTWA, MŁODYCH LAT np. „z dzieciństwem, sięganiem wody ze studni”, „urodziłam się na wsi, kocham wieś”, „wakacje u babci”, „dziadzi i babcia”, „z dzieciństwem”, „jestem emocjonalnie związana ze wsią z powodu pochodzenia moich rodziców”, „dorastanie”, „młodość”, „z młodymi latami”, „z miejscem gdzie się wychowałem”, „z domem rodzinnym”	6
INNE np. „człowiek jest tu nauczony żyć od urodzenia”, „jest to takie zebranie ludzi”, „w mieście nie ma nic dobrego”	1
TRUDNO POWIEDZIEĆ	2

Na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte. Procenty nie sumują się do 100 ani w ramach szerszych kategorii odpowiedzi, ponieważ respondenci mogli wymienić wiele skojarzeń

Chociaż Polacy postrzegają wieś przede wszystkim przez pryzmat pozytywnej aury, jaką roztacza, część z nich (14%) nie traci z oczu specyficznych problemów, z którymi boryka się jej ludność. Badani zwracają uwagę na ciężące na mieszkańcach wsi obowiązki

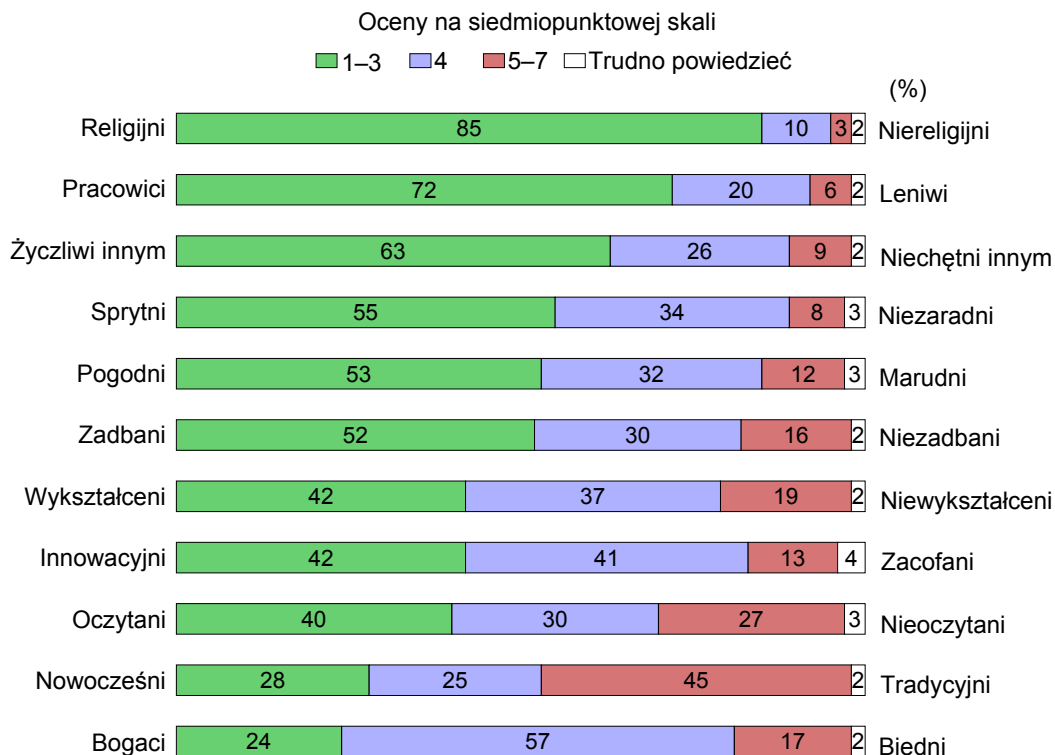
i nienormowaną pracę (6%) oraz na utrudnienia wynikające z życia z dala od większych skupisk ludności – ograniczony dostęp do różnorodnych instytucji (5%), kłopotliwą, niedogodną komunikację z miastem (3%), nikłe perspektywy zatrudnienia (2%) oraz ogólnie mniejsze niż w mieście możliwości (2%).

Pewna grupa badanych (6%), opisując wieś, sięga pamięcią do własnego dzieciństwa, wspomina dom rodzinny i chwile spędzone z najbliższymi. Jednej szóstej (16%) tereny wiejskie kojarzą się po prostu z innym niż w mieście charakterem pracy – z rolnictwem. W świadomości nielicznych respondentów (1%) wsie funkcjonują jako enklawy biedy, stanowiąc synonim ubóstwa i patologii społecznej. Tylko 2% ankietowanych nie ma jednoznacznych skojarzeń związanych z wsią.

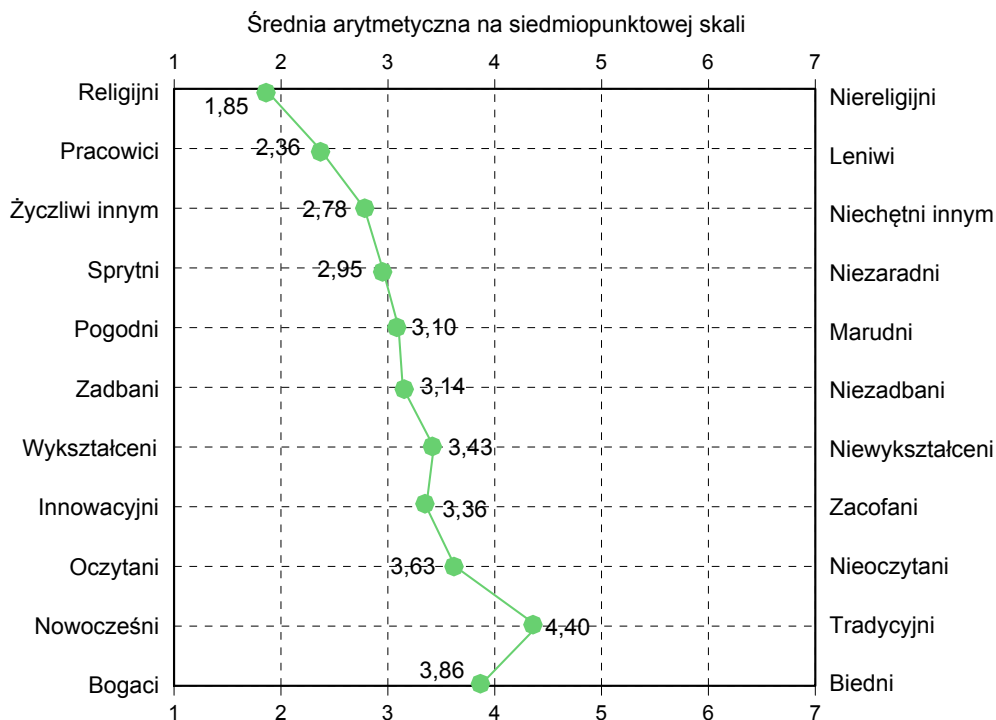
Postrzeganie wsi przez pryzmat trudów życia i ciężkiej pracy jest częstsze wśród mieszkańców większych ośrodków miejskich, osób lepiej wykształconych i sytuowanych. Stopień upowszechnienia innych skojarzeń jest w niewielkim stopniu związany z cechami społeczno-demograficznymi (zob. tabela aneksowa 1).

Dość pozytywne skojarzenia respondentów budzą ludzie żyjący na wsi. W opinii przeważającej części badanych typowy mieszkaniec wsi jest pracowity (72%, średnia arytmetyczna na skali od 1 do 7: 2,36), życzliwy innym (63%, 2,78), sprytny i zaradny (55%, 2,95), pogodny (53%, 3,10) oraz zadbany (52%, 3,14). Mniej ankietowanych sądzi, że osoby te są zazwyczaj dobrze wykształcone (42%, 3,43), innowacyjne (42%, 3,36) i odcytane (40%, 3,63). Niektóre odczucia badanych są przesiąknięte stereotypowym myśleniem o wsi – ogromna większość respondentów uważa jej mieszkańców za ludzi religijnych (85%, 1,85), dominująca grupa jest także przeświadczona o ciągle żywym wiejskim tradycjonalizmie (45%, 4,40). Prawie trzy piąte ankietowanych (57%, 3,86) deklaruje, że ludność wiejska jest średnio zamożna – nie jest ani bogata, ani biedna.

RYS. 1. OPINIE O LUDZIACH ZE WSI

RYS. 2. OPINIE O LUDZIACH ZE WSI

Od roku 2006 umocniło się przekonanie o zaradności mieszkańców wsi. W ciągu dwudziestu lat wyraźnie zmniejszył się też odsetek osób, którym kojarzą się oni z zaniedbaniem. Upływ czasu nie spowodował zmiany postrzegania stosunku mieszkańców wsi do innych ludzi i obowiązków oraz religijności ludności wiejskiej.

Tabela 2

Terminy badań	Opinie o ludziach ze wsi			
	punkty 1–3 na skali	punkt 4 na skali (opinia niejednoznaczna)	punkty 5–7 na skali	Trudno powiedzieć
	religijni		niereligijni*	
XII 1993	86%	8%	4%	3%
VII 1998	82%	8%	7%	2%
VII 2006	79%	10%	9%	2%
XI 2013	85%	10%	3%	2%
	pracowici		leniwi	
XII 1993	80%	12%	5%	3%
VII 1998	76%	14%	7%	3%
VII 2006	72%	16%	9%	3%
XI 2013	72%	20%	6%	2%
	życzliwi innym		niechętni innym	
XII 1993	57%	25%	12%	6%
VII 1998	64%	20%	13%	4%
VII 2006	62%	22%	13%	4%
XI 2013	63%	26%	9%	2%
	sprytni		niezaradni	
XII 1993	45%	29%	19%	8%
VII 1998	38%	31%	24%	8%
VII 2006	46%	25%	22%	7%
XI 2013	55%	34%	8%	3%
	zadbani		niezadbani	
XII 1993	24%	30%	40%	6%
VII 1998	29%	30%	37%	5%
VII 2006	39%	28%	28%	5%
XI 2013	52%	30%	16%	2%

* Do roku 2006 skrajny punkt skali był opisany łagodniej – jako „mało religijni”

Respondenci z większych miejscowości oraz badani lepiej wykształceni rzadziej uważają mieszkańców wsi za ludzi dobrze wykształconych, odczytanych, innowacyjnych i zadbanych, postrzegają ich też jako bardziej religijnych i biednych. Jednocześnie ankietowani z największych aglomeracji częściej przypisują ludności wiejskiej negatywne cechy, takie jak nieżyczliwość, marudność i niezaradność. Osoby lepiej wykształcone są z kolei w większym stopniu przekonane o życzliwości mieszkańców wsi. Mężczyźni częściej niż kobiety zauważają na wsi osoby zadbane, sprytnie i bogate. Młodszym badanym obszary

wiejskie ponadprzeciętnie często kojarzą się z ludźmi pogodnymi, życzliwymi, pracowitymi, sprytnymi, czytаныmi, ale też zacofanymi, niewykształconymi i zaniedbanymi. Respondenci ci rzadziej niż starsi ankietowani uważają także, iż mieszkańcy wsi są nowocześni (zob. tabele aneksowe).

Od roku 1993 powiększyła się grupa badanych dostrzegających różnice między ludnością wiejską i miejską (o 16 punktów – z 34% do 50%). Obecnie, inaczej niż dwadzieścia lat temu, ankietowani przeświadczeni o ich istnieniu przeważają nad osobami sądzącymi, że mieszkańcy wsi i miast są tacy sami (50% wobec 45%). Opinii o występowaniu różnic między ludźmi ze wsi i z miasta sprzyja młodszy wiek – wyraża ją 65% respondentów w wieku od 18 do 24 lat (por. tabela aneksowa).

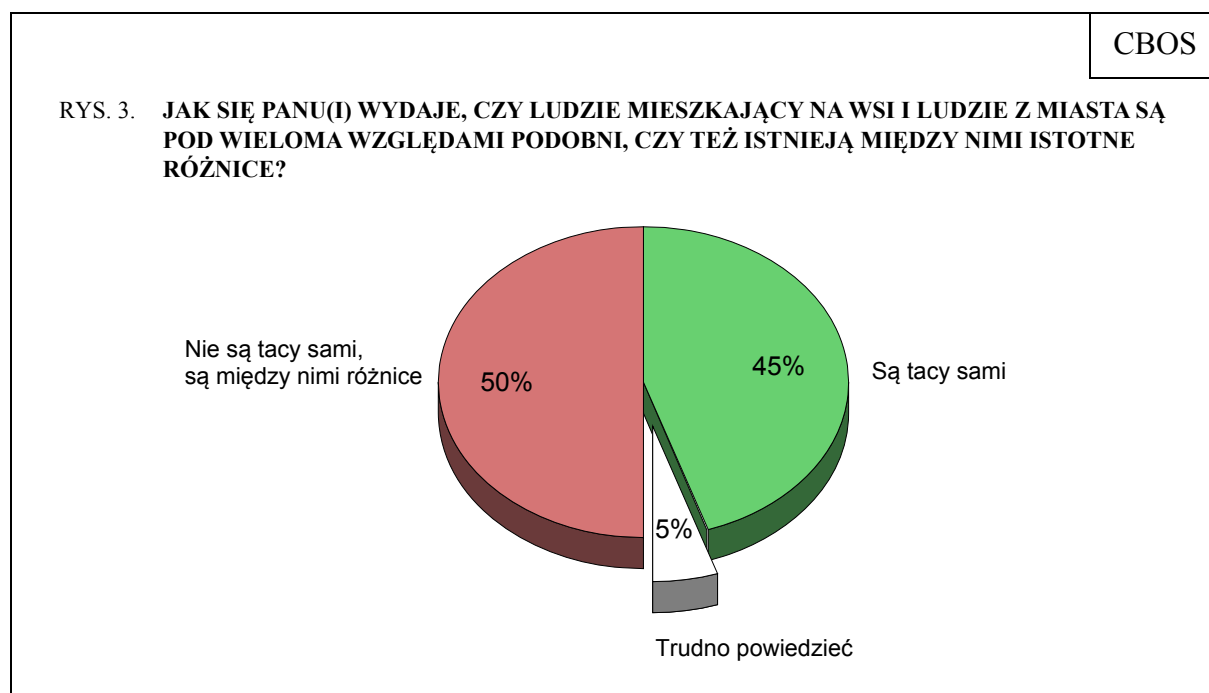

Tabela 3

Jak się Panu(i) wydaje, czy ludzie mieszkający na wsi i ludzie z miasta są pod wieloma względami podobni, czy też istnieją między nimi istotne różnice?	Odpowiedzi według terminów badań	
	XII 1993	XII 2013
	w procentach	
Są tacy sami	55	45
Nie są tacy sami, są między nimi różnice	34	50
Trudno powiedzieć	11	5

Wyjaśniając różnice pomiędzy mieszkańcami wsi i miast, badani najczęściej koncentrują się na poglądach (22%), podejściu do ludzi (20%) oraz zachowaniu (20%). W odniesieniu do rozbieżności światopoglądowych respondenci wskazują na większy konserwatyzm mieszkańców wsi, ich przywiązanie do tradycyjnych wartości – takich jak religia, rodzina, ziemia – oraz na to, że na wsi „żyje się, bo żyje”. Wielu badanych mówi też o miejskiej nowoczesności i indywidualizmie – mniejszej roli Kościoła, pogoni za karierą, pieniądzem. Respondenci dostrzegający różnice w sile i charakterze więzi międzyludzkich niemal zawsze oceniają relacje ludności wiejskiej jako głębsze, a samo życie na wsi – jako bardziej transparentne. Zainteresowanie innymi i ich sprawami jest przy tym wartościowane w dwojaki sposób – niektórzy uważają je za przejaw otwartości i wspólnotowości, inni natomiast doszukują się w nim wścibstwa oraz złych intencji. Dominującej opinii o bezosobowości i anonimowości życia w mieście przeciwstawia się niekiedy pogląd o silniejszych postawach obywatelskich. W badaniu pojawiają się także wypowiedzi nawiązujące do cech kluczowych dla jakości relacji społecznych. Za takie należy uznać opinie o wyrachowaniu, nieprzystępności, arogancji, zadufaniu, ale i większej tolerancyjności mieszkańców miast oraz o uczciwości, promienności, gościnności, ale i zawiści panującej na wsi. Postrzegane różnice w zachowaniu można z kolei sprowadzić do odmiennej gestykulacji, innego ubioru, mniejszej koncentracji na higienie i wyglądzie oraz do mniejszego „kulturalnego obycia” mieszkańców obszarów wiejskich.

Co jedenasty ankietowany dostrzegający różnice między ludźmi z miast i ze wsi (9%) wskazuje na ich niejednakowe wykształcenie – lepsze wykształcenie, większe odczytanie, szerszą wiedzę, a nawet większą inteligencję mieszkańców miast. Co siódmy (6%) uważa, że posługują się oni innym językiem, różnią się sposobem komunikacji – zasobem słownictwa, poprawnością językową formułowanych wypowiedzi, używanym dialektem. Wielu badanych (15%) wskazuje na różnice w podejściu do pracy i obowiązków, wyrażając przekonanie o większej sumienności, pracowitości i determinacji którejś z grup. Co dziewiąty respondent (11%) zauważa różnice w ogólnym sposobie funkcjonowania – zazwyczaj jest to większy spokój, mniejsze tempo i zdrowszy tryb życia mieszkańców wsi. Ponadto 9% mówi o niejednakowych warunkach finansowych i materialnych, zróżnicowanym dostępie do infrastruktury oraz odmiennym stosunku do pieniędzy (większej oszczędności ludności wiejskiej), z kolei 3% za główną oś podziału uważa typ aktywności życiowych – wykonywaną pracę i sposoby spędzania wolnego czasu.

Około 13% ankietowanych zamiast o konkretnych przejawach różnic mówi o konflikcie między miastem a wsią. Osoby z tej grupy udzielają zwykle bardzo

emocjonalnych odpowiedzi, świadczących o dostrzeganiu dyskryminacji i kompleksów związanych z miejscem zamieszkania (11%) oraz o ogólnym poczuciu niesprawiedliwości społecznej, przekonaniu o wzajemnej niechęci ludności wiejskiej i miejskiej (3%).

Tabela 4

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW UWAŻAJĄCYCH, ŻE LUDZIE MIESZKAJĄCY NA WSI I LUDZIE Z MIASTA NIE SĄ TACY SAMI, ŻE SĄ MIĘDZY NIMI RÓŻNICE (N=488)	
Na czym, Pana(i) zdaniem, polegają te różnice? W czym się one przejawiają?	w procentach
OBSZARY RÓŻNIC	80
Światopogląd, priorytety, stosunek do tradycyjnych wartości (wiary, rodziny, własności) np. „poglądy”, „bardziej konserwatywni”, „bardziej liberalni”, „na wsi wierzą w zabobony”, „bardziej rodzinni”, „dla ludzi z miasta liczy się pogoń za pieniądzem”, „przywiązanie do ziemi”, „głównie właśnie tą religijnością, ludzie z miasta podchodzą do tego luźniej”, „odmienne poglądy na temat życia”, „mają różne poglądy polityczne”, „kultura myślenia”, „kultywowaniem tradycji”, „inaczej myślą”, „w mieście są bardziej nowocześni”, „zakonserwowane stare poglądy”, „ludzie z miasta mają wygórowane ambicje”, „na wsi żyją tym, co było”, „przywiązani do ziemi i do swojego domostwa”, „mentalnością i wychowaniem”, „w podejściu do życia, w systemie wartości”, „w podejściu do własności”, „sposób spojrzenia na życie”, „w myśleniu, są inne priorytety niż w mieście”, „na wsi żyją według tradycyjnych przykazań”, „nie uważają księdza za świętość jak na wsi”, „człowiek z miasta dąży do sukcesu, a człowiek ze wsi żyje, bo żyje”, „w tradycji wyniesionej z domu”	22
Stosunek do ludzi, otwartość na innych i zainteresowanie ich sprawami np. „bardziej ufni są ludzie na wsi”, „w mieście ludzie są bardziej bezimienni”, „lepsze relacje”, „bardziej przyjacielscy”, „bardziej życzliwi”, „interesują się życiem społecznym”, „człowiek w mieście nie interesuje się życiem sąsiada”, „są wścibscy”, „ludzie na wsi są uczciwi”, „ludzie na wsi są dobrzy”, „na wsi są mniej zakłamanymi”, „ludzie na wsi są bardziej życzliwi”, „ludzie na wsi są dwulicowi”, „kiedy się budują i potrzebują pomocy to są mili, a później zapominają”, „łatwowieźność”, „ludzie ze wsi są bardziej gościnni”, „na wsi bardziej ze sobą życzliwi”, „pomoc sąsiedzka”, „opinia innych ich bardziej obchodzi”, „jest większa prostolinijność u ludzi na wsi, szczerzy, ludzie z miasta za dużo myślą i są wyrachowani”, „są bardziej uczciwi niż mieszkańcy miasta”, „ludzie ze wsi bardziej się przejmują drugim człowiekiem są mniej obojętni na los drugiego człowieka, w mieście ludzie są anonimowi”, „ludzie ze wsi są bardziej prostolinijni, ale i zawistni, ludzie z miasta są zadufani w sobie, ale za to tolerancyjni”, „w mieście są bardziej aroganccy, pyszni i dumni”, „z miasta zadzierają nosa”, „ludzie ze wsi są bardziej pogodni”	20
Zachowanie, obycie, wygląd np. „obyciem kulturowym, również i ubiorem się różnią”, „na zachowaniu się”, „inaczej ubrani, inaczej umalowani”, „kulturą, obyciem”, „ludzie ze wsi są bardziej prości”, „inaczej się zachowują, gesty, mimika”, „ludzie ze wsi przyjeżdżający do miasta są zagubieni”, „wyglądem”, „w mieście są czystszy”, „w mieście są bardziej cywilizowani”, „wyglądem zewnętrznym w ciągu dnia”, „dzieci ze wsi są gorzej ubrane, ale mniej pretensjonalne”, „higiena osobista, obyczaje, kultura osobista”, „ludzie z miasta są bardziej zadbani, widać, że nigdy nie pracowali ciężko w polu”, „ludzie z miasta są bardziej kulturalni”, „miastowi bardziej odważni, przebojowi, modniej ubrani”, „miastowi eleganciki”, „zachowaniem przy stole”, „w kulturze zachowania”	20
Wykształcenie, odczytanie, wiedza np. „nie mają takiej wiedzy”, „człowiek z miasta jest bardziej odczytany”, „ludzie w miastach mają szerszy światopogląd”, „ludzie w mieście więcej czytają”, „ludzie z miasta bardziej są wykształceni”, „w mieście są bardziej inteligentni”, „ludzie w mieście są bardziej postępowi, wykształceni”	9
Język, komunikatywność np. „nie potrafią tak porozmawiać”, „czasami inna wymowa”, „dialekt”, „mowa”, „polszczyzną”, „gwara”, „różnią się sposobem mówienia”, „poprawność wymowy”, „w mowie można wyczuć, że on jest ze wsi”, „dorośli wiejscy są mniej komunikatywni”	6

Na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte. Procenty nie sumują się do 100 ani w ramach szerszych kategorii odpowiedzi, ponieważ respondenci mogli wymienić wiele różnic

Tabela 4 cd.

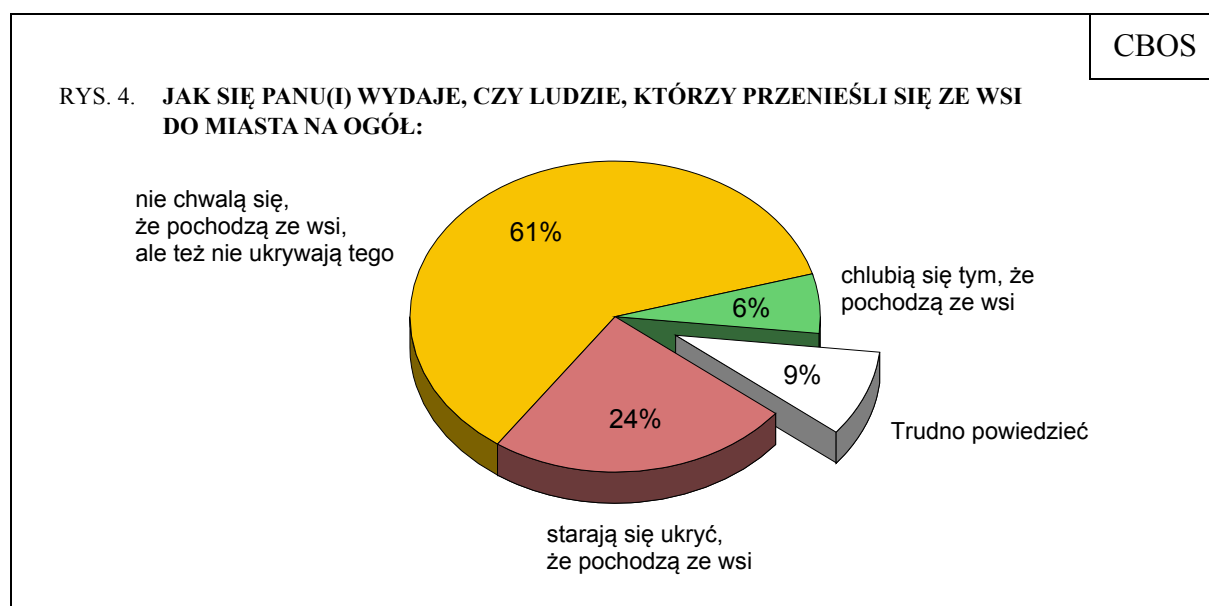
ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW UWAŻAJĄCYCH, ŻE LUDZIE MIESZKAJĄCY NA WSI I LUDZIE Z MIASTA NIE SĄ TACY SAMI, ŻE SĄ MIĘDZY NIMI RÓŻNICE (N=488)	
Na czym, Pana(i) zdaniem, polegają te różnice? W czym się one przejawiają?	w procentach
Stosunek do pracy i obowiązków, zaradność, determinacja np. „mieszkanie na wsi wiąże się z gospodarowaniem, a mieszkanie w mieście tylko z mieszkaniem”, „mieszczuch jest wygodny, mieszkaniec wsi pracowity”, „część ludzi ze wsi chce dorównać ludziom z miasta i wychodzi na to, że ich przeganiają”, „zaradni i solidni”, „innym podejściem do pracy, obowiązków”, „ludzie na wsi są zaradni, mają domy, gospodarki muszą przy tym pracować i przez to według mnie są pracowici”, „jeden pracowitszy, a drugi ociągliwy”, „ludzie na wsi są bardziej zaradni, sprytniejsi”, „ludzie w mieście są bardziej leniwi i mniej samodzielni”, „ludzie ze wsi mniej chętnie podejmują pracę, nie dbają o własne gospodarstwo, są zniechęceni”, „ludzie na wsi są silniejsi”, „ludzie ze wsi są bardziej zdeterminowani”, „brak siły przebiccia u ludzi ze wsi”, „na wsi pracują od rana do wieczora”, „w mieście dużo gadają, a mało robią”, „ludzie na wsi nie boją się ciężkiej pracy”, „ludzie w mieście są zaradni i operatywni”, „nigdy nie pracowali ciężko w polu”, „studenci ze wsi są pilni”, „na wsi trzeba pracować, a miastowi mają podane na tacy”	15
Tempo i ogólny tryb życia np. „inny sposób życia, bardziej zgodny z naturą”, „ludzie na wsi są bardziej wyciszeni”, „dzieci są spokojniejsze i ludzie też spokojniej żyją”, „inna mentalność, na wsi na luzie, bo my w mieście to jesteśmy spięci”, „ludzie na wsi są spokojniejsi, prowadzą zupełnie inny tryb życia”, „ludzie w mieście są bardziej zabiegani”, „dłużej żyją, bo są mniej zestresowani, bardziej dbają o środowisko”, „rolnik musi myśleć długofalowo, a w mieście żyje się z dnia na dzień”, „w mieście mają więcej wolnego czasu”, „w mieście nie mają czasu”, „miłość do przyrody i zwierząt, tak jest na wsi”, „inne odżywianie”, „inny styl życia”, „na wsi są swobodniejsi”, „żyją inaczej, mają inne przyzwyczajenia”, „w sposobie życia”, „w życiu codziennym”, „zdrowsi”	11
Jakość życia, zamożność, dostęp do instytucji i wygód, stosunek do pieniędzy np. „biedota jednak, zacofanie”, „ubodzy rolnicy, którzy gospodarzą z dziada pradziada”, „różnice w bogactwie, zamożności”, „sytuacja materialna”, „na wsi są bogatsi ludzie”, „statusem”, „różnicowane dochody”, „stan majątkowy”, „według mnie to majątność”, „wsie są biedne, wyludniają się, nie ma tam pracy”, „ludzie w mieście mają lepszy dostęp do środków życiowych, lepszy dostęp do pracy”, „ludzie w mieście mają więcej możliwości, np. kształcenia”, „mają większe możliwości wyjścia do kina, teatru, mają komunikację”, „wszystko bliżej, np. sklepy, lekarze”, „ludzie ze wsi są oszczędni”, „ludzie z miasta są snobistyczni”, „na wsi ludzie są oszczędni, a w mieście korzystają z opieki społecznej”, „chciwością”	9
Typ aktywności życiowych – praca, rozrywka np. „posiadaniem zwierząt”, „inne rozrywki takich ludzi”, „na wsi przeważnie pracują na gospodarstwie, w mieście raczej pracują w fabrykach, zakładach”	3
KONFLIKT POMIĘDZY WSIĄ I MIASTEM	13
Postrzeżenie nieprzyjaznego stosunku do wsi, kompleksów wsi np. „ludzie z miasta poniżają ludzi ze wsi, miastowe to wielkie cwaniaczki”, „w mieście mówią, że ze wsi śmierdzą krowami” „ludzie z miasta wywyższają się”, „ich opinia o ludziach ze wsi jest niepochlebna”, „ludzie w miastach uważają się za lepszych, są bardziej zarozumiali”, „niektórzy z miasta potępiają wieś, źle traktują ludzi ze wsi”, „zawsze mówili, że ze wsi taki zacofani, a teraz lepiej ubrani”, „ludzie z miasta myślą, że są mądrzejsi, bogatsi, wyśmiewają się z ludzi pochodzących ze wsi”, „ludzie ze wsi mają kompleks niższości”, „ludzie ze wsi myślą, że są gorsi”	11
Postrzeżenie antagonizmu, niesprawiedliwości – ogólnie np. „kopia dołki pod ludźmi z miasta”, „antagonizm”, „zazdrość, że zawsze była bieda, a teraz na wsi się powodzi”, „rolnicy dostają pieniądze za darmo”, „trudno się dogadać, osoba ze wsi zazdrości osobie z miasta i odwrotnie”, „mieszkańcy wsi czują się niedocenieni, są niezadowoleni z nieodpowiedniej oceny wartości ich pracy, jaki zysk przynosi”, „ludzie z miasta nie doceniają pracy na wsi”, „znieczulica między miastem a wsią przez dopłatę, miasto mówi, że wieś bierze za darmo, a to nie jest za darmo, miasto uważa, że powinno mieć lepiej niż wieś”	3
INNE np. „chłop ze wsi wyjdzie, ale wieś z chłopą nigdy”, „wspomnienia z dzieciństwa”	1
TRUDNO POWIEDZIEĆ	8

Na podstawie odpowiedzi na pytanie otwarte. Procenty nie sumują się do 100 ani w ramach szerszych kategorii odpowiedzi, ponieważ respondenci mogli wymienić wiele różnic

Opinia, że mieszkańcy wsi i miast różnią się światopoglądem, priorytetami i stosunkiem do tradycyjnych wartości, jest silnie zróżnicowana społecznie – zdecydowanie częściej wyrażają ją respondenci żyjący w większych miejscowościach, osoby lepiej wykształcone i sytuowane, badani w wieku od 18 do 34 lat oraz ankietowani deklarujący lewicowe poglądy polityczne. Lepsze wykształcenie sprzyja też przekonaniu, że osoby ze wsi różnią się od osób z miasta stosunkiem do ludzi oraz tempem i ogólnym trybem życia. Oprócz badanych lepiej wykształconych, na różnice w sposobie życia częściej wskazują mieszkańcy większych aglomeracji oraz osoby w wieku od 25 do 44 lat. Starszy wiek sprzyja postrzeganiu dysproporcji w wykształceniu i wiedzy, natomiast legitymowanie się co najwyżej średnim wykształceniem, uzyskiwanie niższych dochodów *per capita* oraz mniejsze zadowolenie z własnych warunków materialnych – przekonaniu o konflikcie między wsią a miastem (zob. tabela aneksowa).

POSTRZEGANY PRESTIŻ ŻYCIA

Prestiż życia na wsi oceniano za pomocą wskaźników bezpośrednich oraz, do pewnego stopnia, projekcyjnych. Interesowało nas zarówno to, czy wiejskie pochodzenie jest w opinii społecznej czymś stygmatyzującym, jak i to, z czym badanym kojarzy się przeprowadzka z miasta na wieś oraz czy oni sami chcą lub chcieliby tam mieszkać.

Trzy piąte badanych (61%) uważa, że osoby pochodzące ze wsi ani się tym nie chwala, ani tego nie ukrywają, co czwarty (24%) zaś jest zdania, że napływowi mieszkańcy

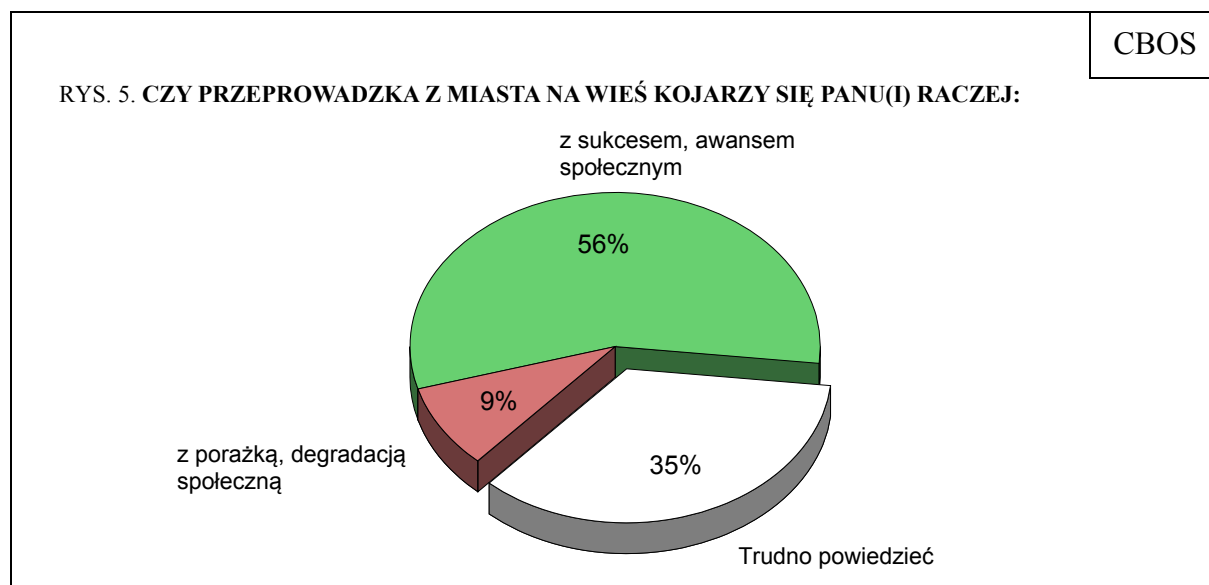
miast wstydzą się swoich korzeni. W ciągu dwudziestu lat istotnie ubyło respondentów przekonanych, że osoby przenoszące się ze wsi do miasta wstydzą się swojego pochodzenia (o 8 punktów), przybyło natomiast tych, w których ocenie nie jest to tematem tabu (o 14 punktów, z 53% do 67%).

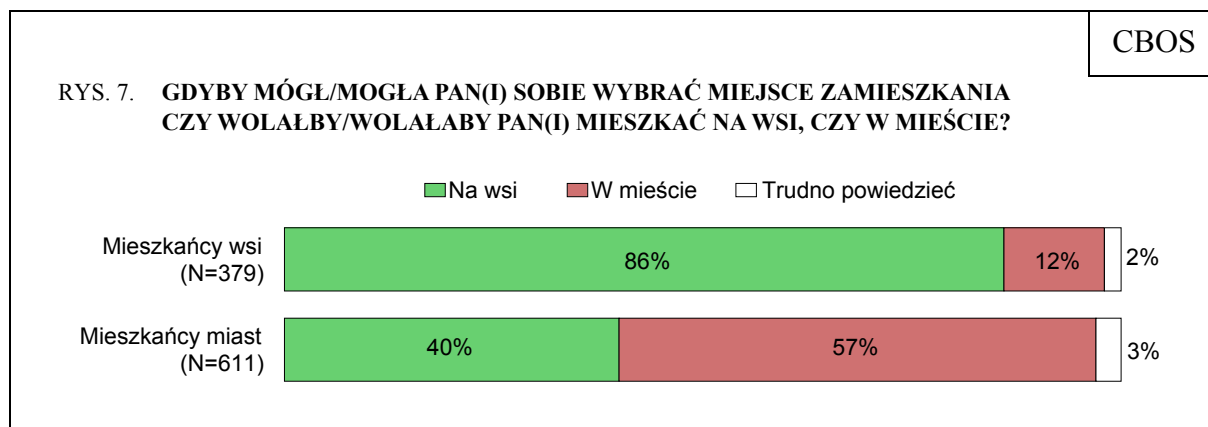
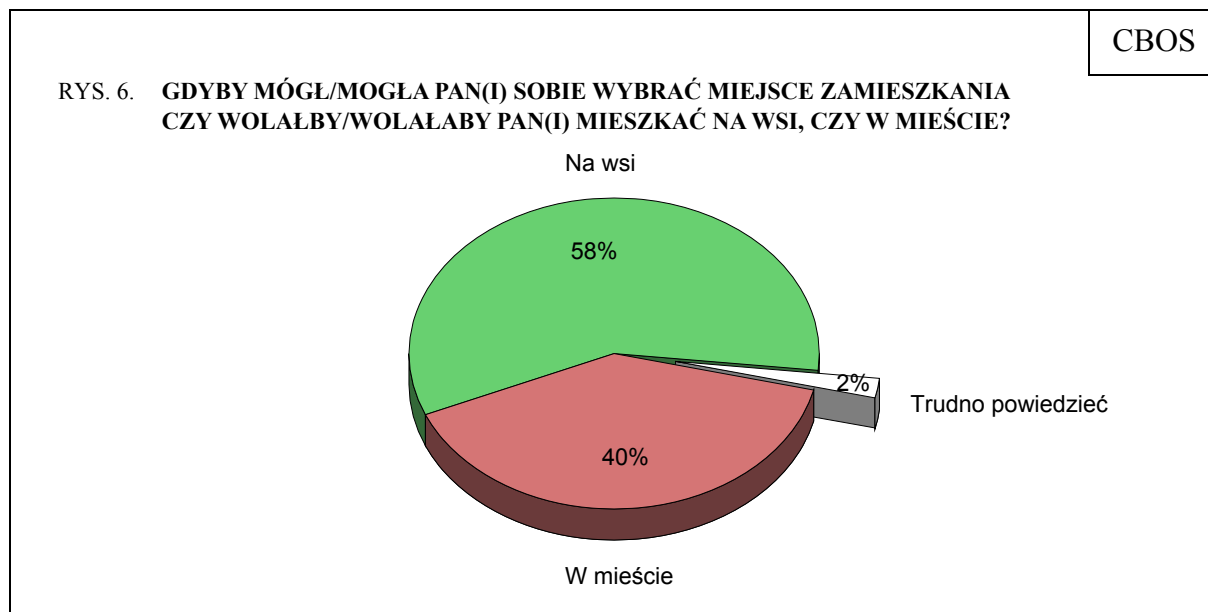
Tabela 5

Jak się Panu(i) wydaje, czy ludzie, którzy przenieśli się ze wsi do miasta na ogół:	Odpowiedzi według terminów badań	
	XII 1993	XI 2013
	w procentach	
chcą się tym, że pochodzą ze wsi	3	6
nie chwalą się, że pochodzą ze wsi, ale też nie ukrywają tego	50	61
starają się ukryć, że pochodzą ze wsi	32	24
Trudno powiedzieć	15	9

O tym, że wiejskie pochodzenie nie jest niczym stygmatyzującym, częściej przekonani są badani z wyższym wykształceniem oraz respondenci najmłodszy – w wieku od 18 do 34 lat. Ankietowani ze wsi częściej niż respondenci z miast nie mają wyrobionej opinii na ten temat (zob. tabela aneksowa).

Dla trzech piątych badanych przeprowadzka na wieś jest synonimem sukcesu i społecznego awansu. Zbliżona liczebnie grupa deklaruje, że gdyby mogła sobie wybrać miejsce do życia, wolałaby mieszkać na wsi niż w mieście. Jak nietrudno się domyślić, ta druga opinia pozostaje pod dużym wpływem aktualnego miejsca zamieszkania respondentów. Większą gotowość jego zmiany wyrażają przy tym mieszkańcy miast niż wsi – 40% ludności miejskiej wolałoby mieszkać na wsi, podczas gdy wieś na miasto zamieniłby zaledwie co ósmy ankietowany (12%).

Choć badanym lepiej wykształconym, szczególnie zaś osobom legitymującym się wyższym wykształceniem, przeprowadzka na wieś nieco częściej kojarzy się ze społecznym awansem, oni sami są stosunkowo najmniej zainteresowani zamieszkaniem poza miastem. Oprócz ankietowanych słabiej wykształconych, życie na wsi częściej preferują osoby gorzej sytuowane oraz mężczyźni (zob. tabele aneksowe).

Słowo „wieś” większości badanych przywodzi na myśl obraz sielskiej, bajkowej krainy – pięknej i wolnej od trosk. Zdecydowanie rzadziej wieś kojarzy się Polakom z ciężką pracą na roli, gorszą infrastrukturą i trudami codziennego życia. Mieszkanie poza miastem

wydaje się przy tym mniej stygmatyzujące niż jeszcze dwadzieścia lat temu. Obecnie – inaczej niż wówczas – osoby żyjące na wsi są postrzegane jako raczej zadbane. Respondentom najczęściej wydaje się też, że ludzie przenoszący się ze wsi do miasta nie wstydzą się swojego pochodzenia, z kolei odwrotny kierunek migracji jest w społecznym przekonaniu symbolem sukcesu.

Nie powinno więc dziwić, że przestronne i malownicze obszary niezurbanizowane są dla Polaków bardziej kuszące niż miasto, a nawet wśród mieszkańców miast wielu przyznaje, iż woleliby mieszkać na wsi. I choć w samym zainteresowaniu życiem z dala od miejskiego zgiełku nie ma nic dziwnego, zaskakujące może być to, kogo pociąga ono najbardziej. Okazuje się, że dom poza miastem marzy się nie tym, którzy najczęściej kojarzą go ze społecznym awansem – badanym dobrze wykształconym i najzamożniejszym. Osoby takie lepiej odnajdują się bowiem w mieście. Perspektywa życia na wsi, oprócz jej ludności, kusi przede wszystkim tę część mieszkańców ośrodków miejskich, którzy radzą sobie w nich nieco gorzej – są słabiej sytuowani i gorzej wykształceni². Być może dzieje się tak z powodu ich orientacji życiowych – nastawienia na spokój, ciszę i harmonię. Niewykluczone jednak, że motywacje, które nimi kierują, są o wiele bardziej prozaiczne – da się je streścić w spontanicznie wyrażanej przez niektórych ankietowanych opinii, że „na wsi, po prostu, żyje się łatwiej”.

Opracowała
Natalia HIPSZ

² Na podstawie wielozmiennowych analiz w tabelach kontyngencji.

A N E K S

Tabela 1

		Z czym kojarzy się Panu(i) wieś?*							Liczba osób
		Sielski obraz wsi	Trudy życia na wsi	Praca na roli	Ubóstwo i patologie społeczne	Podróż sentymalna – wspomnienie dzieciństwa, młodych lat	Inne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	%	
Ogółem		78	14	16	1	6	1	2	989
Płeć	Mężczyźni	78	10	18	1	7	1	1	473
	Kobiety	77	18	14	1	5	2	2	516
Wiek	18–24 lata	78	15	22	1	5	2	2	115
	25–34	79	15	19	1	9	1	1	199
	35–44	86	8	12		4	1	1	170
	45–54	77	17	14	1	4	2	2	160
	55–64	74	13	21	1	6	1	2	172
	65 lat i więcej	72	17	11	2	6	3	3	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	87	7	12	0	5	2	1	378
	Miasto do 19 999	70	14	21	1	4	1	2	154
	20 000 – 99 999	63	18	23	1	9	1	2	189
	100 000 – 499 999	75	21	16	1	7		2	166
	500 000 i więcej mieszk.	84	20	12	3	5	3		102
Wykształcenie	Podstawowe	73	10	20		4	3	2	215
	Zasadnicze zawodowe	77	11	22	0	5	1	2	245
	Średnie	78	15	14	1	7	1	2	330
	Wyższe	82	19	10	2	8		0	200
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	87	18	8		2			82
	Średni personel, technicy	85	9	16		13		2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	80	28	11	3	8			68
	Pracownicy usług	81	14	10		3	3	1	66
	Robotnicy wykwalifikowani	85	9	20		6	1		115
	Robotnicy niewykwalifik.	73	12	27		5	1	1	67
	Rolnicy	73	11	22		11	2		49
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	75	9	17		8			41
	Renciści	69	9	24	1	3		4	69
	Emeryci	71	18	12	2	7	2	2	202
	Uczniowie i studenci	80	15	18		3		4	49
	Bezrobotni	78	14	20	2	6	2	1	86
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	75	3	18		2	8	6	48
	inst. państw., publicznej	84	21	12		4	1	1	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	75	12	19		6			92
	sekt. pryw. poza rolnict.	82	13	18	1	7	1	0	263
Dochody na jedną osobę	prywatnym gosp. rolnym	78	10	19		14			51
	Do 500 zł	84	11	19		5	1		124
	501–750	78	6	20	1	5	1	2	104
	751–1000	78	14	12	1	8	2	1	151
	1001–1500	73	19	17		7	1	1	157
Ocena własnych war. mater.	Powyżej 1500 zł	82	19	13	1	6	1		207
	Złe	75	15	16	1	8	2	2	155
	Średnie	77	13	14	1	5	2	2	437
Udział w prakt. religijnych	Dobre	79	15	20	1	6	1	1	396
	Kilka razy w tygodniu	74	18	15	4	2	1	2	47
	Raz w tygodniu	76	15	19	1	6	1	2	432
	1–2 razy w miesiącu	79	15	12		5	2	2	170
	Kilka razy w roku	81	11	16	0	8	2	1	214
Poglądy polityczne	W ogóle nie uczestniczy	76	14	15	1	5		3	126
	Lewica	73	18	16	3	9		2	141
	Centrum	80	14	16	0	4	1	1	336
	Prawica	82	11	15	1	6	2	2	248
	Trudno powiedzieć	72	14	18		6	3	2	264

Procenty nie sumują się do 100, gdyż respondenci mogli wymienić kilka kategorii

Tabela 2

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Zadbani	4	5–7 Niezdabani	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		52	30	16	2	987
Płeć	Mężczyźni	57	26	16	1	471
	Kobiety	47	33	18	2	516
Wiek	18–24 lata	54	24	21	1	115
	25–34	49	31	20		199
	35–44	48	31	20	0	169
	45–54	49	35	14	1	160
	55–64	57	25	14	3	173
	65 lat i więcej	53	31	11	5	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	54	31	15	1	378
	Miasto do 19 999	54	22	22	2	154
	20 000 – 99 999	52	32	14	2	189
	100 000 – 499 999	51	30	17	2	165
	500 000 i więcej mieszk.	42	34	21	3	102
Wykształcenie	Podstawowe	54	33	11	1	215
	Zasadnicze zawodowe	56	27	16	2	245
	Średnie	50	29	19	2	329
	Wyższe	47	32	20	1	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	38	38	23	1	82
	Średni personel, technicy	55	17	25	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	49	33	17	1	68
	Pracownicy usług	50	34	15		66
	Robotnicy wykwalifikowani	54	25	20	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	55	31	15		67
	Rolnicy Pracujący na własny rach.	49 45	38 32	11 22	2 2	49 41
Bierni zawodowo	Renciści	51	34	13	2	69
	Emeryci	57	28	11	3	200
	Uczniowie i studenci	53	19	25	3	49
	Bezrobotni	55	31	13	1	86
	Gospodynie domowe i inni	47	29	23	2	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	49	27	23	1	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	56	30	14		91
	sekt. pryw. poza rolnict.	48	31	20	1	263
	prywatnym gosp. rolnym	46	40	12	2	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	48	30	17	4	125
	501–750	56	28	15	1	102
	751–1000	55	30	15	1	151
	1001–1500	50	33	15	2	157
	Powyżej 1500 zł	54	26	19	1	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	45	39	13	3	153
	Średnie	51	31	17	2	438
	Dobre	56	25	18	1	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	20	20	2	47
	Raz w tygodniu	54	27	17	1	433
	1–2 razy w miesiącu	47	30	21	2	169
	Kilka razy w roku	51	34	14	1	213
	W ogóle nie uczestniczy	49	34	13	4	126
Poglądy polityczne	Lewica	60	25	14	1	141
	Centrum	47	34	17	1	337
	Prawica	57	22	19	1	248
	Trudno powiedzieć	48	34	15	3	261

Tabela 3

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Wykształceni	4	5–7 Niewykształceni	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		42	37	19	2	987
Płeć	Mężczyźni	43	36	19	2	471
	Kobiety	41	39	18	2	516
Wiek	18–24 lata	44	32	21	3	115
	25–34	41	32	26	1	199
	35–44	37	40	22	1	169
	45–54	41	42	14	3	160
	55–64	49	38	12	1	173
	65 lat i więcej	41	40	16	3	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	42	16	1	378
	Miasto do 19 999	45	31	22	1	154
	20 000 – 99 999	46	34	16	4	189
	100 000 – 499 999	42	34	22	2	165
	500 000 i więcej mieszk.	35	42	22	2	102
Wykształcenie	Podstawowe	37	47	14	2	215
	Zasadnicze zawodowe	51	36	11	2	245
	Średnie	45	35	19	2	329
	Wyższe	33	34	31	2	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	36	41	22	1	82
	Średni personel, technicy	43	27	27	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	36	33	32		68
	Pracownicy usług	54	33	11	3	66
	Robotnicy wykwalifikowani	50	29	18	2	115
	Robotnicy niewykwalifik.	34	49	15	2	67
	Rolnicy	43	45	12		49
	Pracujący na własny rach.	27	48	25		41
Bierni zawodowo	Renciści	46	37	14	2	69
	Emeryci	42	41	15	2	200
	Uczniowie i studenci	47	19	29	5	49
	Bezrobotni	42	39	17	2	86
	Gospodynie domowe i inni	39	42	17	2	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	40	38	22	1	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	47	31	18	4	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	41	37	20	1	263
	prywatnym gosp. rolnym	39	46	15		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	43	45	10	2	125
	501–750	49	33	18		102
	751–1000	44	41	15	1	151
	1001–1500	39	42	17	2	157
	Powyżej 1500 zł	39	34	26	0	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	41	39	17	3	153
	Średnie	44	37	17	2	438
	Dobre	41	37	21	1	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	46	30	20	5	47
	Raz w tygodniu	44	38	17	1	433
	1–2 razy w miesiącu	37	44	18	1	169
	Kilka razy w roku	44	35	20	2	213
	W ogóle nie uczestniczy	40	34	21	5	126
Poglądy polityczne	Lewica	51	28	19	2	141
	Centrum	38	42	19	1	337
	Prawica	42	34	24	1	248
	Trudno powiedzieć	43	40	13	4	261

Tabela 4

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Oczytani	4	5–7 Nieocytani	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		40	30	27	3	987
Płeć	Mężczyźni	42	28	27	3	471
	Kobiety	39	31	26	4	516
Wiek	18–24 lata	49	31	18	2	115
	25–34	44	27	29	1	199
	35–44	37	34	28	2	169
	45–54	36	33	26	5	160
	55–64	41	29	25	5	173
	65 lat i więcej	37	25	31	7	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	33	28	3	378
	Miasto do 19 999	43	30	24	3	154
	20 000 – 99 999	45	26	24	5	189
	100 000 – 499 999	42	29	26	3	165
	500 000 i więcej mieszk.	37	26	33	5	102
Wykształcenie	Podstawowe	42	29	24	6	215
	Zasadnicze zawodowe	45	27	24	4	245
	Średnie	39	32	26	3	329
	Wyższe	35	29	34	3	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	35	38	25	3	82
	Średni personel, technicy	41	24	33	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	41	29	29	1	68
	Pracownicy usług	43	30	25	3	66
	Robotnicy wykwalifikowani	50	27	21	2	115
	Robotnicy niewykwalifik.	37	40	18	5	67
	Rolnicy	33	32	35		49
	Pracujący na własny rach.	14	44	40	1	41
Bierni zawodowo	Renciści	40	28	22	10	69
	Emeryci	38	26	32	5	200
	Uczniowie i studenci	53	22	22	3	49
	Bezrobotni	46	27	25	3	86
	Gospodynie domowe i inni	43	31	23	4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	33	38	26	2	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	54	22	20	4	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	39	33	26	2	263
	prywatnym gosp. rolnym	29	35	35		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	47	25	23	5	125
	501–750	50	29	21		102
	751–1000	42	28	28	3	151
	1001–1500	38	40	20	2	157
	Powyżej 1500 zł	40	26	32	3	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	38	35	24	3	153
	Średnie	39	30	25	6	438
	Dobre	42	27	29	1	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	45	28	22	5	47
	Raz w tygodniu	43	29	24	4	433
	1–2 razy w miesiącu	31	37	30	3	169
	Kilka razy w roku	46	27	25	3	213
	W ogóle nie uczestniczy	32	29	35	4	126
Poglądy polityczne	Lewica	46	17	35	3	141
	Centrum	38	34	27	2	337
	Prawica	41	28	28	3	248
	Trudno powiedzieć	40	33	21	7	261

Tabela 5

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Religijni	4	5–7 Niereligijni	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		85	10	3	2	987
Płeć	Mężczyźni	85	11	3	1	471
	Kobiety	85	10	3	2	516
Wiek	18-24 lata	88	8	3	1	115
	25-34	85	11	4		199
	35-44	87	8	5	1	169
	45-54	86	12	2	1	160
	55-64	85	9	4	2	173
	65 lat i więcej	81	13	2	4	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	79	16	4	1	378
	Miasto do 19 999	86	10	3	1	154
	20 000 - 99 999	87	8	2	3	189
	100 000 - 499 999	89	5	3	2	165
	500 000 i więcej mieszk.	94	3	3	0	102
Wykształcenie	Podstawowe	78	19	1	2	215
	Zasadnicze zawodowe	86	9	3	2	245
	Średnie	86	8	5	1	329
	Wyższe	90	7	3	0	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	90	6	4		82
	Średni personel, technicy	92	1	5	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	89	7	4		68
	Pracownicy usług	94	5	1		66
	Robotnicy wykwalifikowani	91	6	2	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	80	12	6	3	67
	Rolnicy	66	32	2		49
	Pracujący na własny rach.	80	13	7		41
Bierni zawodowo	Renciści	77	15	6	2	69
	Emeryci	84	12	2	2	200
	Uczniowie i studenci	90	4	3	3	49
	Bezrobotni	84	12	3	1	86
	Gospodynie domowe i inni	86	10		4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	87	4	7	2	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	93	6	1		91
	sekt. pryw. poza rolnict.	87	9	3	0	263
	prywatnym gosp. rolnym	70	29	2		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	81	10	4	4	125
	501-750	76	21	2	1	102
	751-1000	87	11	1	1	151
	1001-1500	88	9	2	1	157
	Powyżej 1500 zł	90	7	4		207
Ocena własnych war. mater.	Złe	80	14	3	3	153
	Średnie	85	10	4	2	438
	Dobre	87	9	3	0	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	89	9		2	47
	Raz w tygodniu	85	10	4	2	433
	1–2 razy w miesiącu	85	12	2	1	169
	Kilka razy w roku	87	9	3	0	213
	W ogóle nie uczestniczy	79	13	4	3	126
Poglądy polityczne	Lewica	91	9		1	141
	Centrum	85	12	3	1	337
	Prawica	86	7	6	1	248
	Trudno powiedzieć	81	13	3	4	261

Tabela 6

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Nowocześni	4	5–7 Tradycyjni	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		28	25	45	2	987
Płeć	Mężczyźni	30	23	45	2	471
	Kobiety	26	27	45	2	516
Wiek	18–24 lata	21	27	49	3	115
	25–34	20	30	50	1	199
	35–44	26	22	51	1	169
	45–54	34	26	38	2	160
	55–64	33	24	40	2	173
	65 lat i więcej	33	22	40	5	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	26	40	1	378
	Miasto do 19 999	26	16	55	3	154
	20 000 – 99 999	31	26	40	3	189
	100 000 – 499 999	23	24	50	3	165
	500 000 i więcej mieszk.	16	37	46	1	102
Wykształcenie	Podstawowe	25	24	48	3	215
	Zasadnicze zawodowe	33	23	40	3	245
	Średnie	28	27	44	2	329
	Wyższe	24	27	49		199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	21	38	41		82
	Średni personel, technicy	24	19	55	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	21	30	49		68
	Pracownicy usług	34	24	42		66
	Robotnicy wykwalifikowani	35	20	42	3	115
	Robotnicy niewykwalifik.	22	38	40		67
	Rolnicy	36	28	36		49
	Pracujący na własny rach.	17	17	63	3	41
Bierni zawodowo	Renciści	42	24	28	6	69
	Emeryci	30	21	45	3	200
	Uczniowie i studenci	17	23	56	3	49
	Bezrobotni	24	28	46	2	86
	Gospodynie domowe i inni	25	20	51	4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	27	30	43	1	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	20	52	1	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	25	28	45	1	263
	prywatnym gosp. rolnym	32	30	39		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	30	22	44	4	125
	501–750	31	25	40	3	102
	751–1000	33	24	42	1	151
	1001–1500	31	21	44	3	157
	Powyżej 1500 zł	21	27	51	1	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	29	24	43	4	153
	Średnie	30	23	45	3	438
	Dobre	25	28	46	1	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	16	45	3	47
	Raz w tygodniu	33	22	42	2	433
	1–2 razy w miesiącu	23	29	45	3	169
	Kilka razy w roku	24	28	46	2	213
	W ogóle nie uczestniczy	20	28	49	3	126
Poglądy polityczne	Lewica	37	21	42		141
	Centrum	23	28	47	2	337
	Prawica	27	25	47	1	248
	Trudno powiedzieć	30	24	41	5	261

Tabela 7

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Bogaci	4	5–7 Biedni	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		24	57	17	2	985
Płeć	Mężczyźni	27	54	17	2	471
	Kobiety	20	59	17	3	514
Wiek	18–24 lata	25	59	15	1	115
	25–34	23	59	18		199
	35–44	22	61	16		169
	45–54	25	58	15	3	160
	55–64	26	51	20	4	173
	65 lat i więcej	22	53	18	7	169
Miejsce zamieszkania	Wieś	21	62	16	1	378
	Miasto do 19 999	27	49	22	3	154
	20 000 – 99 999	26	55	16	4	187
	100 000 – 499 999	23	61	11	4	165
	500 000 i więcej mieszk.	26	44	27	3	102
Wykształcenie	Podstawowe	18	65	13	4	215
	Zasadnicze zawodowe	25	55	16	3	244
	Średnie	26	54	18	2	328
	Wyższe	25	54	20	1	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	63	19	1	82
	Średni personel, technicy	19	67	12	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	26	50	22	2	68
	Pracownicy usług	25	56	19		66
	Robotnicy wykwalifikowani	27	56	16	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	26	57	17		67
	Rolnicy	30	54	14	2	49
	Pracujący na własny rach.	17	55	26	2	41
Bierni zawodowo	Renciści	26	55	11	8	69
	Emeryci	23	54	19	4	198
	Uczniowie i studenci	21	54	21	3	49
	Bezrobotni	22	65	12	1	86
	Gospodynie domowe i inni	28	50	18	4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	21	62	15	2	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	30	53	15	1	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	22	57	20	1	263
	prywatnym gosp. rolnym	24	58	16	2	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	17	61	19	3	125
	501–750	24	56	17	3	102
	751–1000	22	62	14	2	151
	1001–1500	26	56	17	1	155
	Powyżej 1500 zł	26	51	21	2	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	52	22	3	152
	Średnie	23	59	15	3	437
	Dobre	25	55	18	2	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	35	32	29	5	46
	Raz w tygodniu	22	61	14	2	432
	1–2 razy w miesiącu	20	59	18	3	169
	Kilka razy w roku	26	54	19	2	213
	W ogóle nie uczestniczy	26	52	19	3	126
Poglądy polityczne	Lewica	41	43	14	2	141
	Centrum	23	58	16	2	336
	Prawica	22	54	23	1	248
	Trudno powiedzieć	16	64	15	5	261

Tabela 8

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Pracowici	4	5–7 Leniwi	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		72	20	6	2	987
Płeć	Mężczyźni	75	18	5	1	471
	Kobiety	70	21	7	3	516
Wiek	18–24 lata	84	10	5	1	115
	25–34	80	15	5	1	199
	35–44	66	26	6	1	169
	45–54	66	27	5	2	160
	55–64	72	19	6	3	173
	65 lat i więcej	69	19	8	4	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	72	20	7	0	378
	Miasto do 19 999	77	17	4	2	154
	20 000 – 99 999	73	18	6	3	189
	100 000 – 499 999	69	20	7	4	165
	500 000 i więcej mieszk.	71	23	4	2	102
Wykształcenie	Podstawowe	72	20	7	2	215
	Zasadnicze zawodowe	67	25	5	3	245
	Średnie	75	16	7	2	329
	Wyższe	76	18	5	2	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	23	4		82
	Średni personel, technicy	79	13	6	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	71	22	7		68
	Pracownicy usług	77	13	9		66
	Robotnicy wykwalifikowani	71	21	6	2	115
	Robotnicy niewykwalifik.	62	31	8		67
	Rolnicy	78	22			49
	Pracujący na własny rach.	67	25	6	2	41
Bierni zawodowo	Renciści	63	28	4	5	69
	Emeryci	72	18	7	3	200
	Uczniowie i studenci	86	5	6	3	49
	Bezrobotni	77	18	5		86
	Gospodynie domowe i inni	74	16	4	6	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	66	25	8	1	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	79	17	3	2	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	71	21	7	1	263
	prywatnym gosp. rolnym	78	22			52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	72	19	8	2	125
	501–750	65	24	8	2	102
	751–1000	74	20	4	2	151
	1001–1500	70	24	5	1	157
	Powyżej 1500 zł	73	20	6	1	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	66	24	7	2	153
	Średnie	70	21	6	3	438
	Dobre	78	16	5	1	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	14	14	2	47
	Raz w tygodniu	73	20	6	2	433
	1–2 razy w miesiącu	71	22	6	1	169
	Kilka razy w roku	74	18	6	2	213
	W ogóle nie uczestniczy	71	21	4	4	126
Poglądy polityczne	Lewica	79	16	4	1	141
	Centrum	72	20	6	1	337
	Prawica	76	15	7	2	248
	Trudno powiedzieć	67	25	5	3	261

Tabela 9

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Sprytni	4	5–7 Niezaradni	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		55	34	8	3	986
Płeć	Mężczyźni	61	29	8	2	471
	Kobiety	49	39	8	4	515
Wiek	18–24 lata	75	19	5	1	115
	25–34	61	31	8	1	199
	35–44	54	30	13	3	169
	45–54	43	49	5	3	160
	55–64	53	37	5	4	173
	65 lat i więcej	48	35	11	6	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	58	32	8	1	378
	Miasto do 19 999	57	34	5	4	154
	20 000 – 99 999	56	33	7	4	188
	100 000 – 499 999	48	35	11	6	165
	500 000 i więcej mieszk.	47	42	8	2	102
Wykształcenie	Podstawowe	56	34	8	2	215
	Zasadnicze zawodowe	50	41	5	4	245
	Średnie	58	30	9	3	328
	Wyższe	56	33	9	3	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	43	7	2	82
	Średni personel, technicy	63	24	11	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	60	31	7	2	68
	Pracownicy usług	56	33	8	3	66
	Robotnicy wykwalifikowani	60	31	8	1	115
	Robotnicy niewykwalifik.	55	42	3		67
	Rolnicy	52	38	8	2	49
	Pracujący na własny rach.	38	37	18	7	41
Bierni zawodowo	Renciści	42	45	6	7	69
	Emeryci	50	34	10	6	199
	Uczniowie i studenci	82	5	10	3	49
	Bezrobotni	61	34	5		86
	Gospodynie domowe i inni	56	35	5	4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	57	35	7	2	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	61	30	6	3	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	52	37	10	2	263
	prywatnym gosp. rolnym	51	42	5	2	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	50	40	7	4	125
	501–750	56	38	6		102
	751–1000	51	38	7	4	151
	1001–1500	54	34	10	2	156
	Powyżej 1500 zł	60	27	11	3	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	49	41	7	3	152
	Średnie	51	37	8	4	438
	Dobre	62	29	8	2	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	32	7	4	47
	Raz w tygodniu	56	35	7	2	432
	1–2 razy w miesiącu	52	34	11	3	169
	Kilka razy w roku	58	32	8	3	213
	W ogóle nie uczestniczy	50	36	7	6	126
Poglądy polityczne	Lewica	65	25	9	1	141
	Centrum	51	40	7	3	337
	Prawica	61	27	11	1	248
	Trudno powiedzieć	49	38	6	7	261

Tabela 10

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Innowacyjni	4	5–7 Zacofani	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		42	41	13	4	986
Płeć	Mężczyźni	45	38	14	3	471
	Kobiety	40	44	11	5	515
Wiek	18–24 lata	40	40	17	3	115
	25–34	38	46	17		199
	35–44	38	46	15	1	169
	45–54	42	47	7	4	160
	55–64	51	34	11	4	173
	65 lat i więcej	47	32	10	12	170
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	41	11	1	378
	Miasto do 19 999	44	41	11	4	154
	20 000 – 99 999	44	38	12	6	188
	100 000 – 499 999	34	42	18	6	165
	500 000 i więcej mieszk.	33	46	15	5	102
Wykształcenie	Podstawowe	43	39	11	7	215
	Zasadnicze zawodowe	46	41	8	4	245
	Średnie	42	41	14	3	328
	Wyższe	38	43	17	2	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	33	50	13	3	82
	Średni personel, technicy	47	32	19	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	41	45	14		68
	Pracownicy usług	40	41	19		66
	Robotnicy wykwalifikowani	43	43	14		115
	Robotnicy niewykwalifik.	38	50	7	5	67
	Rolnicy	44	51	5		49
	Pracujący na własny rach.	25	47	23	5	41
Bierni zawodowo	Renciści	48	32	11	9	69
	Emeryci	48	33	9	10	199
	Uczniowie i studenci	43	37	16	3	49
	Bezrobotni	40	43	15	3	86
	Gospodynie domowe i inni	52	37	8	2	48
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	45	41	12	2
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	51	11	3	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	34	47	17	2	263
	prywatnym gosp. rolnym	42	53	4		52
		45	38	10	7	125
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	45	38	10	7	125
	501–750	43	46	11		102
	751–1000	51	39	10	1	151
	1001–1500	38	43	13	5	156
	Powyżej 1500 zł	39	40	17	4	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	42	14	4	152
	Średnie	40	43	12	5	438
	Dobre	46	38	12	3	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	60	29	7	5	47
	Raz w tygodniu	49	40	9	3	432
	1–2 razy w miesiącu	31	49	16	5	169
	Kilka razy w roku	43	40	15	3	213
	W ogóle nie uczestniczy	30	41	20	9	126
Poglądy polityczne	Lewica	45	34	19	2	141
	Centrum	40	46	11	3	337
	Prawica	45	37	15	2	248
	Trudno powiedzieć	43	42	8	7	261

Tabela 11

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Pogodni	4	5–7 Marudni	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		53	32	12	3	987
Płeć	Mężczyźni	54	30	14	3	471
	Kobiety	52	34	11	4	516
Wiek	18–24 lata	68	18	13	1	115
	25–34	59	33	9		199
	35–44	49	36	13	2	169
	45–54	42	43	11	4	160
	55–64	53	29	14	4	173
	65 lat i więcej	49	29	14	8	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	35	11	1	378
	Miasto do 19 999	57	29	10	4	154
	20 000 – 99 999	54	32	11	3	189
	100 000 – 499 999	54	30	12	4	165
	500 000 i więcej mieszk.	44	27	21	7	102
Wykształcenie	Podstawowe	53	30	13	4	215
	Zasadnicze zawodowe	49	37	11	2	245
	Średnie	55	31	11	3	329
	Wyższe	53	29	13	4	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	45	39	14	3	82
	Średni personel, technicy	61	30	5	4	48
	Pracownicy adm.-biurowi	56	31	9	3	68
	Pracownicy usług	68	27	4		66
	Robotnicy wykwalifikowani	56	29	13	2	115
	Robotnicy niewykwalifik.	44	48	8		67
	Rolnicy	48	41	11		49
	Pracujący na własny rach.	29	50	22		41
Bierni zawodowo	Renciści	51	32	11	6	69
	Emeryci	49	29	16	7	200
	Uczniowie i studenci	72	8	16	3	49
	Bezrobotni	52	33	14	1	86
	Gospodynie domowe i inni	64	25	7	4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	53	34	10	2	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	51	43	4	1	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	52	35	12	2	263
	prywatnym gosp. rolnym	52	34	14		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	50	34	14	2	125
	501–750	55	30	13	3	102
	751–1000	55	32	10	3	151
	1001–1500	47	38	12	3	157
	Powyżej 1500 zł	54	28	15	3	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	45	36	15	3	153
	Średnie	48	35	13	4	438
	Dobre	61	27	10	2	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	50	38	8	4	47
	Raz w tygodniu	56	31	10	3	433
	1–2 razy w miesiącu	51	34	12	3	169
	Kilka razy w roku	51	31	15	3	213
	W ogóle nie uczestniczy	46	32	17	5	126
Poglądy polityczne	Lewica	54	21	23	2	141
	Centrum	54	34	10	3	337
	Prawica	58	27	12	2	248
	Trudno powiedzieć	46	40	9	5	261

Tabela 12

		Jaki jest typowy mieszkaniec wsi? Na skali 1–7, proszę wskazać punkt, który, Pana(i) zdaniem, najlepiej charakteryzuje ludzi ze wsi. Czy ludzie ci są:				Liczba osób
		1–3 Życzliwi innym	4	5–7 Niechętni innym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		63	26	9	2	987
Płeć	Mężczyźni	63	25	10	2	471
	Kobiety	62	26	8	3	516
Wiek	18–24 lata	66	25	6	3	115
	25–34	73	19	8		199
	35–44	61	29	8	3	169
	45–54	56	34	8	2	160
	55–64	61	24	13	3	173
	65 lat i więcej	57	25	11	6	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	61	29	9	1	378
	Miasto do 19 999	67	20	8	5	154
	20 000 – 99 999	66	22	9	3	189
	100 000 – 499 999	65	27	5	3	165
	500 000 i więcej mieszk.	51	27	19	3	102
Wykształcenie	Podstawowe	56	31	9	4	215
	Zasadnicze zawodowe	61	28	8	3	245
	Średnie	65	24	9	2	329
	Wyższe	67	20	10	3	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	67	22	9	2	82
	Średni personel, technicy	73	18	7	2	48
	Pracownicy adm.-biurowi	68	27	3	2	68
	Pracownicy usług	79	11	11		66
	Robotnicy wykwalifikowani	62	29	9		115
	Robotnicy niewykwalifik.	55	37	7	1	67
	Rolnicy Pracujący na własny rach.	54 54	39 35	7 11		49 41
Bierni zawodowo	Renciści	56	29	11	5	69
	Emeryci	57	25	13	5	200
	Uczniowie i studenci	69	15	10	6	49
	Bezrobotni	61	29	8	2	86
	Gospodynie domowe i inni	73	20	3	4	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	71	20	7	2	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	70	23	7	1	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	61	29	9	1	263
	prywatnym gosp. rolnym	57	36	7		52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	62	28	7	2	125
	501–750	64	24	10	3	102
	751–1000	62	31	4	4	151
	1001–1500	60	29	9	2	157
	Powyżej 1500 zł	67	20	12	1	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	54	30	11	5	153
	Średnie	61	27	9	3	438
	Dobre	68	23	8	1	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	32	6	4	47
	Raz w tygodniu	67	23	8	2	433
	1–2 razy w miesiącu	60	30	7	2	169
	Kilka razy w roku	62	28	9	1	213
	W ogóle nie uczestniczy	53	24	16	7	126
Poglądy polityczne	Lewica	65	20	14	1	141
	Centrum	65	25	8	2	337
	Prawica	65	25	9	1	248
	Trudno powiedzieć	56	32	7	5	261

Tabela 13

		Jak się Panu(i) wydaje, czy ludzie mieszkający na wsi i ludzie z miasta są pod wieloma względami podobni, czy też istnieją między nimi istotne różnice?			Liczba osób
		Są tacy sami	Nie są tacy sami, są między nimi różnice	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		45	50	5	987
Płeć	Mężczyźni	44	51	5	472
	Kobiety	45	49	6	515
Wiek	18–24 lata	30	65	5	115
	25–34	43	50	7	199
	35–44	41	55	4	169
	45–54	51	43	5	160
	55–64	53	44	3	173
	65 lat i więcej	46	47	7	171
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	51	4	379
	Miasto do 19 999	41	54	5	154
	20 000 – 99 999	52	42	7	188
	100 000 – 499 999	43	53	4	165
	500 000 i więcej mieszk.	42	49	9	101
Wykształcenie	Podstawowe	41	55	4	216
	Zasadnicze zawodowe	51	43	5	243
	Średnie	46	48	6	328
	Wyższe	40	55	5	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	40	54	6	82
	Średni personel, technicy	55	37	7	48
	Pracownicy adm.-biurowi	44	54	2	68
	Pracownicy usług	40	49	11	66
	Robotnicy wykwalifikowani	43	50	8	115
	Robotnicy niewykwalifik.	39	55	6	67
	Rolnicy	46	51	3	49
Pracujący na własny rach.	59	38	3	41	
Bierni zawodowo	Renciści	56	42	2	69
	Emeryci	51	45	4	200
	Uczniowie i studenci	17	77	6	49
	Bezrobotni	45	50	5	86
	Gospodynie domowe i inni	41	57	2	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	47	47	6	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	33	59	8	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	45	48	6	263
	prywatnym gosp. rolnym	47	46	8	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	40	58	2	125
	501–750	44	49	8	104
	751–1000	45	52	3	150
	1001–1500	44	50	5	157
	Powyżej 1500 zł	43	53	4	206
Ocena własnych war. mater.	Złe	48	47	5	155
	Średnie	45	50	6	436
	Dobre	44	51	5	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	44	7	47
	Raz w tygodniu	45	51	4	431
	1–2 razy w miesiącu	48	44	8	170
	Kilka razy w roku	45	50	4	212
	W ogóle nie uczestniczy	39	55	6	126
Poglądy polityczne	Lewica	42	54	4	140
	Centrum	51	44	5	337
	Prawica	40	56	4	248
	Trudno powiedzieć	44	49	7	262

Tabela 14

		Czym się różnią mieszkańcy wsi i miast?						
		Światopogląd, priorytety, stosunek do tradycyjnych wartości (wiary, rodziny, własności)	Stosunek do ludzi, otwartość na innych i zainteresowanie ich sprawami	Język, komunikatywność	Zachowanie, obycie, wygląd	Wykształcenie, odczytanie, wiedza	Typ aktywności życiowej – praca, rozrywka	Stosunek do pracy i obowiązków, zaradność, determinacja
		%	%	%	%	%	%	%
Ogółem		22	20	6	20	9	3	15
Płeć	Mężczyźni	22	18	7	21	8	18	2
	Kobiety	22	22	5	20	10	12	4
Wiek	18–24 lata	31	14	11	26	6	16	5
	25–34	28	28	9	18	7	15	3
	35–44	18	24	4	21	11	13	
	45–54	22	11	4	19	10	19	5
	55–64	14	22	4	21	10	15	4
	65 lat i więcej	18	14	3	17	12	11	2
Miejsce zamieszkania	Wieś	16	17	5	19	9	19	2
	Miasto do 19 999	14	19	10	25	10	9	1
	20 000 – 99 999	22	23	7	20	11	17	5
	100 000 – 499 999	30	22	6	20	8	11	4
	500 000 i więcej mieszk.	44	20	3	17	8	12	4
Wykształcenie	Podstawowe	14	11	7	20	6	14	4
	Zasadnicze zawodowe	10	17	6	20	8	17	3
	Srednie	28	21	7	21	11	12	3
	Wyższe	33	29	5	20	11	18	3
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	29	4	23	6	17	2
	Sredni personel, technicy	37	33	21	31	4	14	
	Pracownicy adm.-biurowi	31	34	2	9	8	17	9
	Pracownicy usług	34	33	10	37	7	14	3
	Robotnicy wykwalifikowani	21	15	2	13	4	21	1
	Robotnicy niewykwalifik.	25	7	5	12	10	12	3
	Rolnicy	10	21	4		14	16	6
	Pracujący na własny rach.	10	13		35	16	8	
Bierni zawodowo	Renciści	4	23		24	17	12	6
	Emeryci	16	17	4	15	12	14	3
	Uczniowie i studenci	33	14	9	21	6	12	5
	Bezrobotni	21	13	13	31	8	18	
	Gospodynie domowe i inni	15	14	17	35	13	8	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	22	35	6	15	6	19	4
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	32	22	5	15	5	10	
	sekt. pryw. poza rolnict.	28	17	6	24	7	16	4
	prywatnym gosp. rolnym	10	15		12	20	17	6
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	2	17	6	28	11	17	2
	501–750	14	18	5	16	5	17	4
	751–1000	19	22	9	8	8	20	1
	1001–1500	22	18	5	18	9	10	3
	Powyżej 1500 zł	34	26	6	21	11	18	3
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	20	3	25	6	14	3
	Srednie	21	22	5	16	11	17	3
	Dobre	26	17	8	23	9	13	3
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	19	4	19	23	11	7
	Raz w tygodniu	20	21	5	18	9	16	2
	1–2 razy w miesiącu	26	16	7	21	5	9	5
	Kilka razy w roku	24	23	6	23	7	14	3
	W ogóle nie uczestniczy	25	14	8	21	14	20	2
Poglądy polityczne	Lewica	32	16	4	13	10	17	
	Centrum	18	23	7	24	12	13	4
	Prawica	23	19	3	17	6	20	2
	Trudno powiedzieć	19	19	9	23	9	10	5

Tabela 14 cd.

		Czym się różnią mieszkańcy wsi i miast?						Liczba osób
		Tempo i ogólny tryb życia	Jakość życia, zamożność, dostęp do instytucji i wygod, stosunek do pieniędzy	Konflikt pomiędzy wsią i miastem – postrzeganie nie przyjaznego stosunku do wsi, kompleksów wsi	Konflikt pomiędzy wsią i miastem - postrzeganie antagonizmu, niesprawiedliwości - ogólnie	Inne	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		11	8	11	3	1	8	488
Płeć	Mężczyźni	13	7	12	4	0	6	239
	Kobiety	10	10	9	2	1	9	249
Wiek	18–24 lata	7	5	13			11	74
	25–34	18	4	10		1	4	100
	35–44	17	9	11	3	1	4	91
	45–54	8	15	6	3		5	69
	55–64	7	12	11	5		8	74
	65 lat i więcej	7	8	13	6	1	14	80
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	8	14	5	1	8	193
	Miasto do 19 999	9	11	8	1		7	84
	20 000 – 99 999	12	10	8	1		7	76
	100 000 – 499 999	13	4	12	1	1	10	87
	500 000 i więcej mieszk.	21	10	1	4		3	49
Wykształcenie	Podstawowe	5	7	14	4	1	17	120
	Zasadnicze zawodowe	11	12	13	4	1	5	104
	Średnie	14	7	13	1	1	4	154
	Wyższe	14	9	2	2		3	110
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	14	4	2		4	44
	Średni personel, technicy	13	11		6			17
	Pracownicy adm.-biurowi	23		3			2	37
	Pracownicy usług	8	8	5	2			32
	Robotnicy wykwalifikowani	7	6	22	1	2	5	57
	Robotnicy niewykwalifik.	15	13	12			6	37
	Rolnicy	12	5	22	11	4		25
Pracujący na własny rach.	30	7				6	16	
Bierni zawodowo	Renciści	8	10	4	8		8	29
	Emeryci	9	9	15	6		14	88
	Uczniowie i studenci	5	7	8			17	37
	Bezrobotni	12	8	14		3	9	43
	Gospodynie domowe i inni	4	12	8			14	27
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	9	14	3	3	2		61
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	11	5	13	3		3	53
	sekt. pryw. poza rolnict.	20	7	11	1		7	127
	prywatnym gosp. rolnym	13	5	19	8			24
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	12	16			13	73
	501–750	9	10	18	4	2	8	51
	751–1000	11	5	14	4	1	6	76
	1001–1500	13	14	12	1		10	76
	Powyżej 1500 zł	12	11	5	3	1	3	110
Ocena własnych war. mater.	Złe	7	8	14	2	1	9	73
	Średnie	11	10	12	2	1	8	213
	Dobre	13	7	8	3	1	6	202
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	28	4			5	12	20
	Raz w tygodniu	10	8	13	4		7	219
	1–2 razy w miesiącu	5	8	10	2	3	14	75
	Kilka razy w roku	14	13	12	2		5	106
	W ogóle nie uczestniczy	14	7	6	1		7	68
Poglądy polityczne	Lewica	13	14	8	5		6	75
	Centrum	10	10	8	3		8	148
	Prawica	11	7	13	3	1	5	138
	Trudno powiedzieć	12	4	13	1	2	10	127

Tabela 15

		Jak się Panu(i) wydaje, czy ludzie, którzy przenieśli się ze wsi do miasta na ogół:				Liczba osób
		chlubią się tym, że pochodzą ze wsi	nie chwalą się, że pochodzą ze wsi, ale też nie ukrywają tego	starają się ukryć, że pochodzą ze wsi	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		6	61	24	9	989
Płeć	Mężczyźni	5	61	26	7	473
	Kobiety	6	62	22	10	517
Wiek	18–24 lata	7	71	16	6	115
	25–34	8	72	16	5	199
	35–44	4	61	30	5	170
	45–54	4	61	27	9	160
	55–64	5	56	28	11	173
	65 lat i więcej	7	50	26	17	172
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	56	25	13	379
	Miasto do 19 999	6	68	22	4	154
	20 000 – 99 999	5	70	18	7	189
	100 000 – 499 999	7	59	29	5	166
	500 000 i więcej mieszk.	4	61	28	7	102
Wykształcenie	Podstawowe	5	57	25	13	216
	Zasadnicze zawodowe	5	59	28	8	245
	Średnie	7	63	24	7	330
	Wyższe	6	67	19	8	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	69	16	11	82
	Średni personel, technicy	9	55	30	6	48
	Pracownicy adm.-biurowi	3	65	27	6	68
	Pracownicy usług	12	71	14	4	66
	Robotnicy wykwalifikowani	5	68	24	3	115
	Robotnicy niewykwalifik.	5	62	23	10	67
	Rolnicy	5	64	25	6	49
	Pracujący na własny rach.	5	55	27	13	42
Bierni zawodowo	Renciści	5	48	37	10	69
	Emeryci	6	55	24	14	201
	Uczniowie i studenci	9	74	16	2	49
	Bezrobotni	4	61	25	10	86
	Gospodynie domowe i inni	3	55	29	13	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	6	65	22	6	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	6	57	28	9	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	6	67	20	7	263
	prywatnym gosp. rolnym	4	63	30	4	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	6	60	25	9	125
	501–750	6	60	26	9	104
	751–1000	9	57	26	9	151
	1001–1500	4	66	23	7	157
	Powyżej 1500 zł	5	67	20	8	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	49	34	11	154
	Średnie	5	62	24	10	438
	Dobre	7	66	21	7	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	70	19	9	47
	Raz w tygodniu	7	62	22	8	433
	1–2 razy w miesiącu	6	58	25	11	170
	Kilka razy w roku	4	63	26	7	214
	W ogóle nie uczestniczy	4	57	28	11	126
Poglądy polityczne	Lewica	6	61	27	5	141
	Centrum	5	69	20	6	337
	Prawica	5	65	20	9	248
	Trudno powiedzieć	7	48	31	14	264

Tabela 16

		Czy przeprowadzka z miasta na wieś kojarzy się Panu(i) raczej:			Liczba osób
		z sukcesem, awansiem społecznym	z porażką, degradacją społeczną	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		56	9	35	989
Płeć	Mężczyźni	57	10	33	473
	Kobiety	55	8	37	517
Wiek	18–24 lata	61	11	27	115
	25–34	61	7	32	199
	35–44	60	8	33	170
	45–54	50	6	44	160
	55–64	54	10	35	173
	65 lat i więcej	51	13	36	172
Miejsce zamieszkania	Wieś	57	9	34	379
	Miasto do 19 999	54	10	36	154
	20 000 – 99 999	56	10	34	189
	100 000 – 499 999	57	9	34	166
	500 000 i więcej mieszk.	55	6	39	102
Wykształcenie	Podstawowe	52	13	35	216
	Zasadnicze zawodowe	54	11	35	245
	Średnie	57	8	35	330
	Wyższe	62	5	33	199
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	64	4	32	82
	Średni personel, technicy	51	8	41	48
	Pracownicy adm.-biurowi	59	5	36	68
	Pracownicy usług	57	5	38	66
	Robotnicy wykwalifikowani	66	6	28	115
	Robotnicy niewykwalifik.	44	12	44	67
	Rolnicy	48	10	42	49
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	58	10	32	42
	Renciści	47	11	41	69
	Emeryci	54	12	34	201
	Uczniowie i studenci	60	12	28	49
	Bezrobotni	54	14	32	86
	Gospodynie domowe i inni	64	4	32	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	59	4	37	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	11	34	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	60	6	33	263
	prywatnym gosp. rolnym	43	12	45	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	56	17	27	125
	501–750	55	13	32	104
	751–1000	59	9	31	151
	1001–1500	53	11	36	157
	Powyżej 1500 zł	66	5	29	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	47	11	42	154
	Średnie	56	9	35	438
	Dobre	60	8	32	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	61	2	37	47
	Raz w tygodniu	56	10	34	433
	1–2 razy w miesiącu	52	10	38	170
	Kilka razy w roku	58	6	36	214
	W ogóle nie uczestniczy	57	10	33	126
Poglądy polityczne	Lewica	64	10	27	141
	Centrum	60	8	32	337
	Prawica	57	9	34	248
	Trudno powiedzieć	46	11	43	264

Tabela 17

		Gdyby mógł/mogła Pan(i) sobie wybrać miejsce zamieszkania, to czy wolałby/wolałaby Pan(i) mieszkać na wsi czy w mieście?			Liczba osób
		Na wsi	W mieście	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		58	40	2	990
Płeć	Mężczyźni	65	33	2	473
	Kobiety	51	46	3	517
Wiek	18–24 lata	57	42	2	115
	25–34	61	38	1	199
	35–44	61	36	3	170
	45–54	61	36	4	160
	55–64	57	40	4	173
	65 lat i więcej	49	49	3	173
Miejsce zamieszkania	Wieś	86	12	2	379
	Miasto do 19 999	41	57	2	154
	20 000 – 99 999	34	62	4	189
	100 000 – 499 999	52	46	2	166
	500 000 i więcej mieszk.	32	64	4	102
Wykształcenie	Podstawowe	67	31	2	216
	Zasadnicze zawodowe	64	33	3	245
	Średnie	55	42	3	330
	Wyższe	45	53	2	200
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	47	51	2	82
	Średni personel, technicy	51	46	4	48
	Pracownicy adm.-biurowi	47	47	5	68
	Pracownicy usług	64	35	1	66
	Robotnicy wykwalifikowani	69	29	2	115
	Robotnicy niewykwalifik.	56	44		67
	Rolnicy	86	9	5	49
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	52	45	3	42
	Renciści	62	34	4	69
	Emeryci	51	48	2	202
	Uczniowie i studenci	58	38	4	49
	Bezrobotni	64	36		86
	Gospodynie domowe i inni	54	37	9	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	48	49	2	133
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	58	40	2	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	57	40	2	263
	prywatnym gosp. rolnym	91	5	4	52
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	75	22	3	125
	501–750	69	28	3	104
	751–1000	61	38	1	151
	1001–1500	49	49	2	157
	Powyżej 1500 zł	46	52	2	207
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	38	4	155
	Średnie	61	35	3	438
	Dobre	54	45	1	396
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	51	49		47
	Raz w tygodniu	59	38	3	433
	1–2 razy w miesiącu	56	41	4	170
	Kilka razy w roku	64	34	2	214
	W ogóle nie uczestniczy	48	50	2	126
Poglądy polityczne	Lewica	54	44	2	141
	Centrum	56	41	3	337
	Prawica	62	36	2	248
	Trudno powiedzieć	58	39	3	264